

Det er meningen at dette skal svi

Kommunal Rapport 10.05.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Et skjenkested fikk midlertidig inndratt bevillingen. Men iverksettelsen er utsatt til etter at nasjonal skjenkestopp er over. Er det lov, når inndragelse ikke er å regne som straff?

SPØRSMÅL: Formannskapet i en kommune traff følgende vedtak: «Det foreligger brudd på bevillingshavers alkoholrettslige forpliktelser 12.12.2020 og 22.01.2021 som har medført til sammen 14 prikker. Inndragningsvedtaket iverksettes fire uker etter vedtakelsesdato om det ikke er skjenkestopp som følge av covid-19 situasjonen.» I [alkoholforskriften § 10–6](#) står det imidlertid: «Kommunen bør iverksette vedtak om inndragning innen fire uker etter vedtakelsesdato».

Er det da lovlig å utsette iverksettingen av dette vedtaket på ubestemt tid på denne måten? Dette er jo ikke en straffereaksjon og er ikke straff etter Den europeiske menneskerettskonvensjon. Men når man utsetter iverksettingen vedtaket, gjøres det for å oppnå effekt som straff, og at ordningen med nasjonal skjenkestopp brukes til ugunst for innehaveren utover det formålet det skal ha.

SVAR: Utgangspunktet er her at ordet «bør» i alkoholforskriften gir formannskapet et visst spillerom for skjønn når det gjelder iverksettingen av et slikt vedtak. Men begrunnelsen for en slik utsettelse må være lovlige hensyn, typisk hensynet til en bevillingshaver som vil bli rammet urimelig hardt. Og man tar åpenbart bare sikte på ganske kortvarige utsettelser, angitt presist slik at bevillingshaver vet hva hun har å forholde seg til. Den aktuelle utsettingen av skjenkestopp her skjer i en helt atypisk situasjon, og reiser derfor to prinsipielle spørsmål:

Det første spørsmålet er om det er lovlig å knytte tidspunktet for start av skjenkestopp til et så usikkert kriterium som oppheving av nasjonal skjenkestopp. Jeg vil mene at det må aksepteres i den aktuelle situasjonen. For bevillingshaveren betyr dette riktignok at hun ikke har noen fast dato for når hun kan gjenoppta skjenking som hun kan forholde seg til, men denne usikkerheten knytter seg ikke til kommunens vedtak, men til den nasjonale skjenkestopp. Hun vet at når denne opphører, må hun vente ytterligere fire uker før hun kan skjenke alkohol.

- Les også: [– Kommunen har ikke plikt til å forfølge alle ulovligheter i byggesaker](#)

Det andre spørsmålet er om det er en lovlig begrunnelse for denne utsettingen at man ønsker at skjenkestopp skal ha reelle skadevirkninger for bevillingshaveren. Avgjørende er her hva som er formålet med en slik inndragning. Er dette ment som en straff, eller er det bare tale om et forvaltningsvedtak for å stoppe ulovlige forhold? Her er det et klart poeng at Den europeiske menneskerettsdomstol har lagt til grunn at inndragning av tillatelse til å drive ulike typer virksomhet ikke anses som straff når formålet er å sikre forsvarligheten av denne, og det samme er lagt til grunn når det gjelder bestemmelsen i [Grunnloven § 96](#) om at «Ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom». Fullstendig inndragning av gitt skjenkebevilling på grunn av brudd på reglene om dette anses derfor ikke som straff. Og da har man ment at det var logisk at heller ikke mer tidsbegrenset inndragning er straff. Reglene om denne finner vi da også i et kapittel i alkoholforskriften om inndragning, uten tilknytning til bestemmelsene i loven om straff. Dette fremtrer tilsynelatende som en ganske oppsiktsvekkende logisk gymnastikkøvelse på linje med Erasmus Montanus: «En sten kan ikke flyve, ergo er morlille en sten», men er ett av flere eksempler på at man har akseptert at mer begrensede sanksjoner ilegges administrativt.

- Les også: [– Kan jeg få utlevert rådmannens powerpoint-presentasjon?](#)

Men det sentrale poeng her må være at, uavhengig av forholdet til menneskerettighetene og Grunnlovens § 96, er det ganske åpenbart at en slik kortvarig inndragning er ment å fungere som en straffereaksjon overfor en bevillingshaver som stadig anses som kompetent til å fortsette å skjenke. Formålet med denne reaksjonen er det klassisk strafferettslige; å avskrekke både bevillingshaver og andre fra brudd på lov og forskrift om skjenking.

Jeg vil derfor mene at det er et helt legitimt formål innenfor loven og forskriften å utsette iverksettingen av dette inndragningsvedtaket til et tidspunkt der det har reell betydning for bevillingshaver. Det er meningen at dette skal svi.